

Af: Henriette Ry Kirstine Lund, speciallæge i almen medicin, medlem af DSAM's repræsentantskab for Region Syddanmark - Henriette.Kirstine.Lund@rsyd.dk

Practicus

Hvem er det, der tramper på min bro?

Almen praksis gennemgår store forandringer i disse år. Årets forårsrepræsentantskabsmøde i DSAM satte fokus på tre områder, som hver for sig skaber grobund for debat og peger på dilemmaer, der kalder på vores opmærksomhed.

For nogle år siden var man i gang med et større renoveringsarbejde på Den Gamle Lillebæltsbro. Jeg bor i Trekantområdet, og det var en kende bøvlet at komme til Fyn i den tid, arbejdet stod på. Motorvejen over Den Nye Lillebæltsbro var selvfølgelig farbar, men det er jo ikke altid, at den vej, alle de andre tager, er at foretrække. Det kommer jo helt an på, hvor man gerne vil hen.

I dag er broen fra 1935 genåbnet, og trafikken glider nemt. Så takket være Vejdirektoratet, der på forunderlig vis virker til altid at få deres byggeprojekter gjort færdige til tiden, tog det mig denne lørdag morgen i marts kun et kvarter at nå frem til DSAM's forårsrepræsentantskabsmøde på Comwell Hotel i Middelfart, et stenkast fra den gamle bro. Der var lovet gratis morgenmad, hvis man kom, førend det officielle program startede, så jeg var der selvfølgelig i god tid. Jeg var spændt. Både fordi jeg er ny i DSAM-sammenhæng, og fordi de tre emner på dagsordenen talte ind i en ambivalens omkring forandring, som er karakteristisk for almen praksis i disse år.

Her sad vi så, 37 mennesker under broen og ventede på første oplæg.

Trip trap, trip trap: Hvem er det, der tripper på min bro?

Det var projektet Deep End GPs, som Mogens Vestergaard, praktiserende læge i Grenaa og tidligere professor ved Aarhus Universitet, præsenterede. Projektet går overordnet ud på at skabe mere lighed i sundhed for patienter med komplekse helbredsproblemer i udkantsområder og bedre trivsel for deres praktiserende læger.

Oplægget affødte både anerkendende ros og konstruktive forslag. For eksempel blev der gjort opmærksom på, at patienter med komplekse helbredsproblemer ikke kun er karakteriseret ved individuelle markører, f.eks. psykiatrisk sygdom, misbrug og smerter, men også ved markører, der vedrører det enorme hjælpesystem, som de er indlejret i. Skal man gøre noget ved ulighed i sundhed, så skal man væk fra kun at kigge på individet og i stedet f.eks. undersøge årsagerne til hyppige skift på patientens vej igennem systemet på tværs af sektorer: lægeskift, sagsbehandlerskift, skiftende social- og sundhedshjælpere og støttekontaktpersoner. Skiftende udredninger, skiftende diagnoser, skiftende fagpersoner, der tilbyder skiftende redskaber og skiftende behandlinger. Nogle gange kan jeg godt

Repræsentanter fra hele landet gav oplægsholderne og DSAM en masse kommentarer med til det videre arbejde. Foto: Louise Hørslev

Gode ideer opstår, når mennesker mødes. Her Anne Holm, lægefaglig konsulent, og Bolette Friderichsen, DSAM's formand. Foto: Louise Hørslev

tænke, at det ikke så meget er patienterne, der er blevet komplekse, men i stedet systemet, der har gjort sig selv uundværligt ved at overkomplicere sig selv.

Den først Bukke Bruse kom således relativt uskadt over broen. Jeg fornemmede mere interesse end modstand.

Trimp tramp, trimp tramp: Hvem er det, der tramper på min bro?

Det var læge, ph.d. og forsker Nanna Holt Jessen fra Forskningsenheden for Almen Praksis i Aarhus og DSAM's interessegruppe Grøn Praksis, der holdt et veloplagt oplæg om bæredygtighed i almen praksis. Da jeg i efteråret 2022 første gang hørte om "Grøn Praksis" på DSAM's generalforsamling, var der skepsis rundt omkring i krogene. Men ligesom klimapolitik er gået fra at være noget nær det mest usexede i 00'erne til nu at have topprioritet, så var stemningen omkring "Grøn Praksis" også væsentlig mere anerkendende denne gang. Det bør den også være, for "Grøn Praksis" har i den grad vist, hvordan man på kort tid får græsrodsarbejde til at gå op i en højere enhed med kreative ideer og evidensbaseret videnskab. Alligevel var der igen lidt skepsis at spore, da Nanna foreslog, at man også kunne reducere klimaaftryk i almen praksis via såkaldt green prescribing, hvor man anbefaler patienter at bruge naturen som led i behandling. Meget tyder på, at brug af naturen kan fremme især mental sundhed og på den måde kunne man slå to fluer med ét smæk.

Jeg kom til at tænke på en borger, som jeg for nylig mødte i et af de rehabiliteringsteams, hvor jeg sidder som sundhedskoordinator. Hun var vel nærmest blevet dømt ude for to år siden med en udbrændthedsdiagnose, men nu sad hun der og blev tilkendt fleksjob med liv i øjnene og fortalte om, hvilken positiv forskel vinterbadning havde gjort for hende. Idéen havde hun fået fra et forskningsprojekt om vinterbadning, der udgik fra Psykiatrien i Vejle. For nogle praktiserende læger giver tanken om green prescribing dog ikke associationer til god evidens, men mere til tiltaget "Motion på recept", som aldrig blev nogen større succes. Af den årsag forudser jeg, at der desværre nok går lidt tid, før end green prescribing vinder indpas i almen praksis.

Så den anden Bukke Bruse klarede også turen over broen – dog ikke helt uden modstand. Til sidst kom den store Bukke Bruse.

Der er altid en masse at tale om, når kolleger mødes.
Foto: Ellen Louise Kristensen

Walk and talk under broen.
Foto: Rasmus Køster-Rasmussen

Tramp tramp, tramp tramp: Hvem er det, der tramper på min bro?

Tredje og sidste Bukke Bruse var vægttabsmedicin, som på rekordtid har fanget patienters og mediers interesse. Mange læger har derfor i de senere måneder været nødt til at forholde sig til både præparaterne og til hele emnet vægttab. Praktiserende læge og postdoc Rasmus Køster-Rasmussen, der forsker i vægttab og stigmatisering, gjorde, hvad han kunne for at kaste lys over emnet og luge ud i gængse misforståelser. Oplægget blev afsæt for en debat, hvor de, der bekymrer sig om præparaternes potentiale til yderligere at stigmatisere overvægt, blev udfordret af dem, der gerne vil imødekomme deres patienters ønske om at prøve et nyt våben i deres kamp for vægttab.

Rasmus selv fortalte om sin drøm om et samfund, hvor der med tiden bliver lige meget plads til tykke og tynde. Realiteten er dog, at teknologien, herunder medicinalindustrien, udvikler sig hurtigere end kropsidealer kan nå at ændre sig. Alligevel tror jeg ikke, at vægttabsmedicin nødvendigvis kommer til at gøre samfundet mindre accepterende over for kroppe i alle størrelser. Jo, det er da en risiko, men det modsatte kunne lige så godt blive tilfældet. Markører for status, såsom et lavt BMI, mister nemlig magi, hvis de bliver allemandseje. Bare tænk på bilmærker – f.eks. Tesla, som kun har været i Danmark i små 10 år, men allerede har mistet væsentlig status, fordi så mange har købt den. I et best case-scenario så bidrager udbredelsen af "det nemme vægttab" med medicin derfor ligefrem til, at drømmen om et vægtindifferent samfund hurtigere bliver til virkelighed.

Modstand eller ej: Vægttabsmedicin er kommet for at blive. Så selvom den sidste Bukke Bruse stanger lidt for tiden, så er den godt på vej over broen. Man kan jo håbe, at det gør, at den falder lidt mere til ro inden for en overskuelig årrække.

Hvad med trolden selv?

I stedet for at blive siddende og vente på, at flere Bukke Bruser kommer trampende, så skulle trolden selv måske begynde at bevæge sig op på broen og tage livtag med trafikken? Broen er jo åben og ifølge Vejdirektoratet endda smukkere og stærkere end før.

Sundhedsområdet er under udvikling, og der kommer formentlig en sundhedsreform til næste år. Udviklingen går mod mere samarbejde på tværs af sektorer, men der er brug for viden om konkrete udfordringer og erfaring med tiltag, der får samarbejdet til at lykkes, sådan som Deep End kunne gå hen og blive et eksempel på. Udviklingen går mod mere bæredygtige løsninger, hvilket green prescribing kunne bidrage væsentligt til – og tænk, hvis det samtidig kunne reducere antallet af sygemeldte borgere med mentale helbredsproblemer. Og endelig går udviklingen mod teknologi, der sigter på at fremme det nemme liv. Det er om at tage ejerskab til forandringens præmis, finde sine egne ben og tro på, at man både som enkelt læge og som fagligt selskab alligevel godt kan påvirke fremtiden. //